

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.07.2017
RT I, 05.05.2017, 2

Julgeolekuasutuste seadus

Vastu võetud 20.12.2000
[RT I 2001, 7, 17](#)
jõustumine 01.03.2001

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
05.02.2001	RT I 2001, 100, 643	06.01.2002
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002
12.02.2003	RT I 2003, 23, 147	01.04.2003
18.12.2003	RT I 2003, 90, 601	01.01.2008
19.05.2004	RT I 2004, 46, 332	01.01.2005
08.12.2004	RT I 2004, 87, 593	01.01.2005
18.05.2005	RT I 2005, 32, 236	19.06.2005
11.10.2006	RT I 2006, 48, 357	18.11.2006
25.01.2007	RT I 2007, 16, 77	01.01.2008
19.12.2007	RT I 2008, 3, 21	28.01.2008
19.06.2008	RT I 2008, 35, 213	01.01.2009
11.11.2009	RT I 2009, 57, 381	01.01.2010
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010
27.01.2011	RT I, 17.02.2011, 2	01.01.2012
17.02.2011	RT I, 21.03.2011, 2	01.01.2012 Kehtetu [RT I, 29.06.2012, 2]
08.12.2011	RT I, 22.12.2011, 3	23.12.2011 Kehtetu [RT I, 29.06.2012, 2]
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 2	09.07.2012, osaliselt 01.01.2013
13.06.2012	RT I, 06.07.2012, 1	01.04.2013
14.03.2013	RT I, 26.03.2013, 2	01.04.2013
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
19.11.2014	RT I, 13.12.2014, 1	01.01.2016, jõustumisaeg muudetud 01.07.2016 [RT I, 17.12.2015, 1]
11.02.2015	RT I, 12.03.2015, 1	01.01.2016
18.02.2015	RT I, 19.03.2015, 2	29.03.2015, seaduses asendatud läbivalt sõna „kaitsevägi” sõnaga „Kaitsevägi” vastavas käändes.
25.11.2015	RT I, 17.12.2015, 1	20.12.2015
20.04.2017	RT I, 05.05.2017, 1	01.07.2017

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab julgeolekuasutuste ülesanded ja pädevuse riigi julgeoleku ja põhiseadusliku korra tagamisel ning julgeolekuasutuste tegevuse üle järelevalve teostamise korra.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.
[RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

§ 2. Julgeolekuasutuste tegevuse eesmärk

(1) Julgeolekuasutuste tegevuse eesmärk on tagada riigi julgeolek põhiseadusliku korra püsimisega mittesõjaliste ennetavate vahendite kasutamise abil ning julgeolekupoliitika kujundamiseks ja riigikaitseks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamine Kaitseväes toimub käesolevas seaduses sätestatud korras, kui Kaitseväe korralduse seadus ei sätesta teisiti.
[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

§ 3. Julgeolekuasutuse tegevuse põhimõtted

(1) Julgeolekuasutus kogub ja töötleb teavet, sealhulgas isikuandmeid, kui see on vajalik tema ülesannete täitmiseks.

(2) Julgeolekuasutus kasutab ainult oma ülesannete täitmiseks vajalikke abinõusid. Mitme võimaliku abinõu olemasolul kasutab ta sellist, mis isikute põhiõigusi seoses julgeolekuasutuse ülesande täitmisega võimalikult vähe piirab. Kasutada võib abinõu, mis ei piira üksikisiku põhiõigusi ülemääraselt, võrreldes julgeolekuasutuse taotletava eesmärgiga.

§ 4. Kuriteo tõkestamine

Kuriteo tõkestamine käesoleva seaduse tähenduses on kuriteo ärahoidmine mis tahes seaduslikul viisil enne selle toimepanemist.

2. peatükk JULGEOLEKUASUTUSTE KORRALDUS JA ÜLESANDED

§ 5. Julgeolekuasutused

Julgeolekuasutused on Kaitsepolitseiamet ja Välisluureamet.
[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 6. Kaitsepolitsei ameti ülesanded

Kaitsepolitsei ameti ülesanded on:

1) riigi põhiseadusliku korra ja territoriaalse terviklikkuse vägivaldse muutmise ärahoidmine ja tõkestamine ning selleks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine;

[RT I, 29.06.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2) riigi vastu suunatud luuretegevuse ennetamine ja tõkestamine, sealhulgas riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ettenähtud juhtudel ja korras (vastuluure), välja arvatud käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud juhtudel;

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

2¹) terrorismi ja selle rahastamise ning toetamise ärahoidmine ja tõkestamine ning selleks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine;

[RT I 2008, 3, 21- jõust. 28.01.2008]

2²) riigi julgeolekut ohustava korruptsiooni ärahoidmine ja tõkestamine ning selleks vajaliku teabe kogumine ja töötlemine;

[RT I, 29.06.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

3) nende kuritegude tõkestamine, mille kohtueelne uurimine on Kaitsepolitsei ameti pädevuses, välja arvatud käesoleva seaduse § 7 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud juhtudel;

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

4) seadusega ettenähtud juhtudel kuritegude kohtueelne uurimine.

§ 7. Välisluure ameti ülesanded

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(1) Välisluure ameti ülesanded on:

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

1) riigile välis-, majandus- ja riigikaitsepoliitika kujundamiseks ning riigikaitseks vajaliku välisriike, välismaiseid tegureid või tegevust puudutava teabe kogumine ja töötlemine;

2) vastuluure teostamine riigi välisesinduste ja nende Kaitseväe struktuuriüksuste või nende teenistujate kaitseks, mis asuvad väljaspool riigi territooriumi;

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

3) vastuluure teostamine oma teenistujate, koostööle kaasatud isikute ja valduse kaitseks;

4) elektroonilise teabeturbe ning eriside korraldamine ja kontrollimine.

5) [kehtetu -RT I 2003, 23, 147- jõust. 01.04.2003]

(2) Elektroonilisel viisil teabe kogumisel osutab Välisluureamet ametiabi Kaitsepolitseiametile.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(2¹) Kaitseväeluure teostamisel osutab Välisluureamet ametiabi Kaitseväele.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(3) Eriside korraldamiseks võib Välisluureamet sõlmida halduslepingu ettevõtjaga, kellel on õigusaktides sätestatud korras õigus osutada elektroonilise side teenust ja täiesti salajase taseme riigisaladuse töötlemisluba.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 7¹. Eriside

Eriside on elektroonilise side teenus riigisaladust ja salastatud välisteavet sisaldavate sõnumite turvaliseks ja töökindlaks edastamiseks.

[RT I, 17.02.2011, 2- jõust. 01.01.2012]

§ 8. Julgeolekuasutuse teenistukohtade arv ja koosseis

(1) Julgeolekuasutuse teenistukohtade arvu määrab Vabariigi Valitsus korraldusega.

(2) Julgeolekuasutuse teenistukohtade koosseisu kehtestab [asjaomane ministervõi](#) tema volitatud ametiasutuse juht.

[RT I, 26.03.2013, 2- jõust. 01.04.2013]

§ 9. Julgeolekuasutuste töö suunamine ja ühtlustamine

(1) Peaminister ja ministrid, kelle juhitavate ministeeriumide valitsemisalas asuvad julgeolekuasutused, teevad omavahel alaliselt koostööd julgeolekuasutuste töö suunamiseks ja ühtlustamiseks.

(2) Vabariigi Valitsus kehtestab korraldusega iga aasta kohta riigi julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kava. Riigi julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kavas sätestatakse julgeolekuasutustele ja Kaitseväele kaitseväeluure teostamisel esitatavad ülesanded ja kogutava teabe kava vastavalt selle olulisusele.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

§ 10. Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon

(1) Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon (edaspidi *julgeolekukomisjon*):

1) koordineerib julgeolekuasutuste tegevust;

2) analüüsib ja hindab riigi julgeolekuolukorda;

3) määrab kindlaks riigi julgeolekualase teabe vajadused;

4) täidab talle riigikaitseaduse ja teiste seadustega ning Vabariigi Valitsuse antud ülesandeid.

(2) Valitsusasutused on kohustatud andma ohuhinnanguid ning muud riigi julgeolekut ja riigikaitset puudutavat teavet julgeolekukomisjonile, Vabariigi Valitsusele, asjaomastele valitsusasutustele, Vabariigi Presidendile, Riigikogu esimehele ja asjaomastele Riigikogu komisjonidele. Vajaduse korral korraldab julgeolekukomisjon riigikaitset puudutava teabe edastamise käesolevas lõikes nimetatud isikutele ja asutustele.

(3) Julgeolekukomisjoni koosseis määratakse ja selle põhimäärus kehtestatakse riigikaitseaduse alusel.

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

§ 11. Julgeolekuasutuste koostöö

(1) Julgeolekuasutused teevad üksteisega koostööd vastastikuse abistamise ja teabevahetuse kaudu.

(2) Julgeolekuasutuste teabevahetus toimub riigi julgeolekuteabe hanke ja analüüsi kava alusel.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

§ 11¹. Riigivara valdamine

(1) Riigivaraseaduse § 95 lõikes 1 nimetatud riigi kinnisvararegistrisse ei sisestata sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud andmeid julgeolekuasutuse valduses oleva kinnisvara kohta või sisestatakse need, kasutades variandmeid.

[RT I 2009, 57, 381- jõust. 01.01.2010]

(2) Julgeolekuasutuste valduses oleva riigivara kohta peetakse eraldi registrit, mille on asutanud ja mille pidamise põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

3. peatükk TEENISTUS JULGEOLEKUASUTUSES

§ 12. Teenistuse erisused julgeolekuasutuses

(1) Julgeolekuasutuse ametnikule laieneb avaliku teenistuse seadus käesolevast seadusest tulenevate erisustega. Julgeolekuasutuse töötajale laieneb töölepingu seadus käesolevast seadusest tulenevate erisustega.

(1¹) Julgeolekuasutuse ametnikule ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse §-s 41 sätestatud puhkeaega reguleerivaid sätteid, kui nimetatud erisus sisaldub ametniku ametijuhendis ning tingimusel, et töötamine ei kahjusta ametniku tervist ja ohutust.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(2) Kaitsepolitsei ameti politseiametnikule laieneb politsei ja piirivalve seadus käesolevast seadusest tulenevate erisustega.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(2¹) Tegevväelase suunamisel julgeolekuasutusse kohaldatakse kaitseväeteenistuse seaduse § 119 lõikes 2¹ sätestatud tähtaegu.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(3) Julgeolekuasutuse ametniku esmakordsel ametikohale nimetamisel kohaldatakse talle katseaega pikkusega neli kuud kuni üks aasta.

[RT I, 26.03.2013, 2- jõust. 01.04.2013]

(4) Kaitsepolitsei ameti politseiametnikule ei laiene käesoleva seaduse §-d 17–19.

[RT I, 26.03.2013, 2- jõust. 01.04.2013]

§ 13. Teenistuse erisused Riigikantseleis

Riigikantselei ametnikule, kelle ülesanne on julgeolekuasutuste töö koordineerimine, laienevad julgeolekuasutuse ametniku kohta sätestatud erisused.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 14. Teenistusse võtmine

(1) Julgeolekuasutuse ametniku ja töötajana võib teenistusse või tööle võtta vähemalt keskharidusega täieliku teovõimega Eesti Vabariigi kodaniku, kes valdab eesti keelt seaduses või seaduse alusel sätestatud ulatuses.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(2) Teenistusse ja tööle julgeolekuasutusse on keelatud võtta isikut:

1) kes saab pensiooni, töötasu või muud regulaarset tasu riigilt, mis ei ole Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriik või Šveits või mis ei kuulu Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni;

2) kellel puudub vajaliku taseme riigisadaladusele juurdepääsu luba või vajaliku taseme salastatud välisteabele juurdepääsu sertifikaat, kui see on ameti- või töökohal töötamise eelduseks.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

(3) Julgeolekuasutuse ametniku võib ametikohale nimetada konkursita.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 15. Julgeolekuasutuse juhi ametikohale nimetamine

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

Vabariigi Valitsus nimetab julgeolekuasutuse juhi ametisse viieks aastaks asjaomase ministri ettepanekul, kuulates ära Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjoni seisukoha. Julgeolekuasutuse juhti ei nimetata ametisse rohkem kui kaheks ametiajaks järjestikku.

§ 15¹. Julgeolekuasutuse ametniku teenistusest vabastamine ametniku ametikohale nimetamisel või tööle võtmisel teises asutuses või organisatsioonis
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(1) Julgeolekuasutuse ametniku, välja arvatud julgeolekuasutusse suunatud tegevväelase, võib tema nõusolekul vabastada ja nimetada ametikohale või võtta tööle teise ametiasutusse, valitsusasutuse hallatavasse asutusse, avalik-õigusliku juriidilise isiku juurde, rahvusvahelisse organisatsiooni või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale või töökohale kuni kolmeks järjestikuseks aastaks. Julgeolekuasutuse ametniku nõusolekul võib tähtaja möödumisel tähtaega pikendada üks kord kuni kolme aasta võrra.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tähtaja möödumisel nimetatakse julgeolekuasutuse ametnik tagasi samale või teisele sama taseme ametikohale. Vaba ametikoha puudumisel võib julgeolekuasutuse ametniku tema nõusolekul nimetada muule ametikohale või sõlmida temaga töölepingu.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alusel ja tähtajaks teise ametiasutusse, valitsusasutuse hallatavasse asutusse, avalik-õigusliku juriidilise isiku juurde, rahvusvahelisse organisatsiooni või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohale nimetatud ametnikule või töökohale võetud töötajale makstakse palka või töötasu, mis ei või olla väiksem tema palgast julgeolekuasutuse ametnikuna.

(4) Teenistusaeg teises ametiasutuses, valitsusasutuse hallatavas asutuses, avalik-õigusliku juriidilise isiku juures, rahvusvahelises organisatsioonis või rahvusvahelise koostöö raames loodud ametikohal või töökohal arvatakse selle ametikoha teenistusaaja hulka, kus julgeolekuasutuse ametnik töötas enne teise asutuse või organisatsiooni ametikohale nimetamist või tööle võtmist.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 15². Julgeolekuasutuse ametniku ametitõend ja politseiametniku ametimärk

(1) Julgeolekuasutuse ametniku ametitõendi ja politseiametniku ametimärgi kirjelduse ja vormi kehtestab Siseministeeriumi või Kaitseministeeriumi [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(2) Loetelu ametikohtadest, millele nimetatud politseiametnikule ametimärk väljastatakse, kehtestab julgeolekuasutuse juht käskkirjaga.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 16. Palk

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(1) Kaitsepolitseiameti ametnike põhipalga või põhipalga vahemiku ja selle suurendamise alused kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(2) Kaitsepolitseiameti ametniku põhipalka ja politseiametniku astmepalka suurendatakse julgeolekualaste ülesannete täitmise eest 10–50% võrra.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ametnikule ja politseiametnikule ei maksta lisatasu ületunnitöö ega töötamise eest ööajal ja riigipühal.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(4) Nende Välisluureameti ametnike palgakorraldusele, kes ei ole politsei- või tegevteenistuses, kohaldatakse avaliku teenistuse seadust käesolevas seaduses sätestatud erisustega.
[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 17. Hüvitis julgeolekuasutuse ametniku haigestumise või talle kehavigastuse tekitamise korral
[Kehtetu -RT I, 13.12.2014, 1- jõust. 01.07.2016 (jõustumine muudetud - RT I, 17.12.2015, 1)]

§ 18. Varalise kahju hüvitamine

(1) Teenistusülesande täitmise käigus julgeolekuasutuse ametnikule või tema perekonnaliikmele tekitatud otsese varalise kahju hüvitab riik.

(2) Varalise kahju hüvitamise piirmäära ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsusmäärusega](#).

§ 19. Julgeolekuasutuse ametniku terviseuuringud

(1) Riigi kulul julgeolekuasutuse ametniku terviseuuringute tegemise alused, perioodilisuse ja korra kehtestab [Vabariigi Valitsusmäärusega](#).
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(2) Käesoleva paragrahvi lõige 1 ei laiene terviseuuringutele, mis on ette nähtud muu seaduse alusel.

§ 20. Julgeolekuasutuse ametniku ja töötaja piirangud

Julgeolekuasutuse ametnik ja töötaja ei või:

- 1) töötada teise tööandja juures, välja arvatud asutuse juhi kirjalikul nõusolekul;
- 2) osaleda streigis;
- 3) kuuluda erakonda.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 20¹. Julgeolekuasutuse ametniku lisapuhkus

Julgeolekuasutuse ametnikule võib anda põhjendatud juhul tasulist lisapuhkust kuni kümme kalendripäeva aastas. Sellise lisapuhkuse nõue aegub ühe aasta jooksul arvates selle teenistusaasta lõppemisest, mille eest lisapuhkust arvestatakse. Kasutamata ja aegumata lisapuhkusepäevi teenistusest vabastamisel rahas ei hüvitata.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 20². Julgeolekuasutuse ametniku ja töötaja andmete hoidmine

Julgeolekuasutus ei pea esitama andmeid avaliku teenistuse seaduse §-s 106 nimetatud andmekogusse. Julgeolekuasutus tagab oma ametnike ja töötajate kohta avaliku teenistuse seaduse § 106 lõikes 3 sätestatud andmete hoidmise.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 20³. Ergutus

(1) Julgeolekuasutuse ametnikule ja töötajale kauaaegse laitmatu töö või teenistus- või töökohustuste silmapaistvalt hea täitmise eest kohaldatavad ergutused on:

- 1) tänu avaldamine;
- 2) teenetemedali andmine;
- 3) rahalise preemia andmine;
- 4) hinnalise kingituse andmine;
- 5) nimelise külm- või tulirelva andmine.

(2) Korraga võib kohaldada mitut ergutust.

(3) Ergutuse kohaldamise õigus on julgeolekuasutuse juhil ja asjaomasel ministril. Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2 ja 5 nimetatud ergutuse kohaldamise õigus on ainult asjaomasel ministril või Välisluureameti peadirektoril.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(4) Teenetemedali kirjelduse ning selle andmise ja kandmise korra kehtestab [asjaomane minister](#)määrusega.

(5) Silmapaistvate teenete eest võib käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1, 2, 4 ja 5 sätestatud ergutusi kohaldada ka nendele isikutele, kes ei ole julgeolekuasutuse ametnikud või töötajad.

[RT I, 06.07.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

4. peatükk JULGEOLEKUASUTUSE VOLITUSED

§ 21. Kaitsepolitsei ameti volitused

(1) Kaitsepolitsei ameti tegevusele kohaldatakse politsei ja piirivalve seaduse 2². peatükki käesolevast seadusest tulenevate erisustega.

(2) Kaitsepolitsei ameti politseiametnikul on oma ülesannete täitmisel õigus kohaldada korrakaitseasutuses sätestatud alustel ja korras riikliku järelevalve meedet ning vahetut sundi.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(3) Politsei ja piirivalve seadusest tulenevat rakendades täidab Kaitsepolitsei ameti peadirektor meetme üle otsustamisel ning sellega seotud toimingute tegemisel ning politsei ja piirivalve seaduse 2². peatüki kohaldamisel Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori ülesandeid.

[RT I, 29.06.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 22. Julgeolekuasutusele abi osutamine

(1) Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused ning ametnikud, samuti avalik-õiguslikud juriidilised isikud osutavad julgeolekuasutusele selle ülesannete täitmisel oma pädevuse piires abi. Kohaliku omavalitsuse asutuse ja avalik-õigusliku juriidilise isiku kulud abi osutamisel hüvitatakse riigieelarvest.

(2) Kui muid vahendeid ei leidu, võib julgeolekuasutus otsese ohu korral riigi julgeolekule nõuda oma ülesannete täitmiseks vastava abi osutamist üksikisikult.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud abi osutamise kulude hüvitamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

§ 23. Variandmed ja konspiratsioonivõtted

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(1) Julgeolekuasutus võib oma ülesannete täitmiseks või täitmise tagamiseks kasutada variandmeid ja konspiratsioonivõtteid, et varjata andmesubjekti eest toimingut tegijaid, toimingut eesmärgi, õiguste ja kohustuste ning kasutatava kinnis- ja vallasasja kuuluvust.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusega seotud tehingud loetakse julgeolekuasutuse tehtud tehinguteks.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusega seotud andmekogu kande õigsuse eest vastutab julgeolekuasutus.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusega seotud toimingute dokumenteerimise korra kehtestab julgeolekuasutuse juht käskkirjaga.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 23¹. Eraõigusliku juriidilise isiku kasutamine

(1) Julgeolekuasutus võib julgeolekuasutuse juhi otsuse alusel oma ülesannete täitmiseks või täitmise tagamiseks kasutada eraõiguslikku juriidilist isikut, kasutades käesoleva seaduse §-s 23 sätestatud korras variandmeid või konspiratsioonivõtteid.

(2) Julgeolekuasutuse juht esitab iga kuue kuu järel asjaomasele ministrile teavet käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eraõigusliku juriidilise isiku tegevuse kohta.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 23². Salajane koosseisuline julgeolekuasutuse ametnik ja töötaja

(1) Julgeolekuasutus võib julgeolekuasutuse juhi otsuse alusel nimetada ametikohale või võtta tööle salajase koosseisulise julgeolekuasutuse ametniku või töötaja.

(2) Salajane koosseisuline julgeolekuasutuse ametnik või töötaja käesoleva seaduse tähenduses on julgeolekuasutuse ametnik või töötaja, kelle teenistus- või töösuhe julgeolekuasutusega ei ole kolmandale isikule teada ning kes kogub varjatult teavet või aitab tagada teabe kogumise varjatuse.

(3) Salajase koosseisulise julgeolekuasutuse ametniku või töötaja isikuandmed ning teenistus- või töösuhe julgeolekuasutuses jäetakse salastatuks ka pärast teabe varjatud kogumise lõpetamist, kui isikuandmete avalikustamine võib seada ohtu salajase koosseisulise julgeolekuasutuse ametniku või töötaja või tema lähikondsete elu, tervise, eraelu või vara või tema edasise tegutsemise salajase koosseisulise julgeolekuasutuse ametniku või töötajana.

(4) Salajase koosseisulise julgeolekuasutuse ametniku või töötaja tegevusega seotud toimingute dokumenteerimise korra kehtestab julgeolekuasutuse juht käskkirjaga.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 24. Teabe kogumise viis

(1) Teabe, sealhulgas isikuandmete kogumine toimub julgeolekuasutuse ülesannete täitmiseks vahetult julgeolekuasutuse või selleks volitatud asutuse või koostööle kaasatud isiku poolt.

(2) Teabe kogumine ei tohi kahjustada isiku elu, tervist, vara ega keskkonda.

§ 24¹. Isiku kaasamine salajasele koostööle

(1) Julgeolekuasutusel on õigus kaasata teovõimeline füüsiline isik tema nõusolekul salajasele koostööle.

(2) Salajasele koostööle kaasatud isik käesoleva seaduse tähenduses on isik, kelle koostöö julgeolekuasutusega ei ole kolmandale isikule teada.

(3) Julgeolekuasutuse ja salajasele koostööle kaasatud isiku koostööna käsitatakse teabe varjatud kogumist või toimingute tegemist julgeolekuasutuse ülesandel, võttes arvesse käesoleva seaduse §-s 23 sätestatud. Julgeolekuasutuse läbiviidava toimingute juures viibimine ei ole salajane koostöö.

(4) Salajasele koostööle kaasatud isikut tasustatakse julgeolekuasutuse eelarvest.

(5) Salajasele koostööle kaasatud isik on kohustatud hoiduma teadvalt väära või laimava teabe edasiandmisest ning hoidma saladuses koostöö julgeolekuasutusega, talle salajase koostöö käigus teatavaks saanud andmed, samuti teabe kogumisel kasutatavad vahendid, meetodid ja taktika.

(6) Salajasele koostööle kaasatud isikul on õigus keelduda toimingute tegemisest tema lähedase isiku suhtes.

(7) Isiku salajasele koostööle kaasamise dokumenteerimise korra kehtestab julgeolekuasutuse juht käskkirjaga. [RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 24². Hüvitis salajasele koostööle kaasatud isiku hukkamise, surma ja töövõime vähenemise korral

(1) Kui salajasele koostööle kaasatud isik hukkab või sureb salajase koostööga seotud ülesande täitmise tõttu, makstakse tema lapsele, vanemale ja lesele ning perekonnaseaduse tähenduses tema ülalpidamisel olnud teisele isikule ühekordset hüvitist.

(2) Kui salajasele koostööle kaasatud isikul tuvastatakse salajase koostööga seotud ülesande täitmise tõttu osaline või puuduv töövõime, makstakse talle ühekordset hüvitist.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhtudel makstakse ühekordset hüvitist samadel alustel ja korras, mis on ette nähtud hüvitise maksmisel avaliku teenistuse seaduse §-des 49 ja 49¹ sätestatud juhtudel, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud hüvitise arvutamise aluseks võetakse:

1) Kaitsepolitsei ametniku, välja arvatud politsei ametnik, madalaimale palgaastmele vastav põhipalgamäär või madalaim põhipalk, kui lepingu isiku kaasamiseks salajasele koostööle on sõlminud Kaitsepolitseiamet;

2) Välisluureameti ametniku madalaim põhipalk, kui lepingu isiku kaasamiseks salajasele koostööle on sõlminud Välisluureamet.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 25. Sõnumi saladuse õiguse piiramine

(1) Isiku õigust tema poolt või temale posti, telegraafi, telefoni või muul üldkasutataval teel edastatava sõnumi saladusele on lubatud julgeolekuasutusel piirata käesolevas paragrahvis sätestatud juhtudel.

(2) Julgeolekuasutus võib oma pädevuse piires kuriteo tõkestamiseks piirata isiku õigust sõnumi saladusele, kui on olemas piisavad andmed ettevalmistatava või toimepandava kuriteo kohta.

(3) Isiku õigust sõnumi saladusele piiratakse:

1) postisaadetise läbivaatusega;

2) elektroonilise side võrgu kaudu edastatava sõnumi või muu teabe pealtkuulamise, -vaatamise või salvestamisega;

3) muul viisil edastatava teabe pealtkuulamise, -vaatamise või salvestamisega.

[RT I 2004, 87, 593- jõust. 01.01.2005]

§ 26. Kodu, perekonna- või eraelu puutumatus õiguse piiramine

(1) Julgeolekuasutus võib piirata isiku õigust kodu, perekonna- või eraelu puutumatusle käesolevas paragrahvis sätestatud juhtudel.

(2) Julgeolekuasutuse ametnik võib oma pädevuse piires kuriteo tõkestamiseks siseneda isiku ruumi, hoonesse, piirdes alale, sõidukisse või arvutisüsteemi ilma isiku nõusolekuta ja neid läbi otsida julgeolekuasutuse juhi korraldusel riigi julgeoleku tagamiseks või kui on olemas piisavad andmed ettevalmistatava või toimepandava kuriteo kohta ning kui andmete kogumine on vajalik kuriteo tõkestamiseks.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(3) Isiku õigust kodu, perekonna- või eraelu puutumatusle piiratakse:

1) isikuandmete kogumisega;

2) varjatud jälgimisega;

3) isiku samasuse varjatud tuvastamisega;

4) elektroonilise side võrgu kaudu edastatavate sõnumite edastamise fakti, kestuse, viisi ja vormi ning edastaja või vastuvõtja isikuandmete ja asukoha kohta andmete kogumisega;

5) varjatult sisenedes ruumi, hoonesse, piirdes alale, sõidukisse või arvutisüsteemi teabe varjatult kogumiseks, salvestamiseks või selleks vajalike tehniliste abivahendite paigaldamiseks ja eemaldamiseks;

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

6) asja varjatult läbivaatamisega ning vajaduse korral selle varjatult muutmise, rikkumise või asendamisega.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(4) Julgeolekuasutusega sõlmitud kirjaliku lepingu alusel võib julgeolekuasutuse pädevuse piires käesoleva seaduse §-s 27 sätestatud korras piirata isiku õigust kodu, perekonna- või eraelu puutumatusetele ka salajasele koostööle kaasatud isik.

[RT I 2004, 87, 593- jõust. 01.01.2005]

§ 27. Sõnumi saladuse ja kodu, perekonna- või eraelu puutumatusete õiguse piiramise kord

(1) Kui tekib vajadus piirata isiku õigust sõnumi saladusele või käesoleva seaduse § 26 lõike 3 punktis 5 nimetatud viisil õigust kodu, perekonna- või eraelu puutumatusetele, esitab julgeolekuasutuse juht halduskohtu esimehele või tema määratud halduskohtunikule põhjendatud kirjaliku taotluse vastava loa saamiseks. Taotluses näidatakse ära nimetatud õiguse piiramise viis.

(2) Loa andmine, pikendamine ja tühistamine ning isiku õiguse piiramise sõnumi saladusele või käesoleva seaduse § 26 lõike 3 punktis 5 nimetatud viisil kodu, perekonna- või eraelu puutumatusetele õigustatuks tunnistamine otsustatakse viivituseeta, kohtuistungit korraldamata halduskohtumenetluse seadustiku haldustoiminguks loa andmise sätete järgi. Loa võib anda kuni kaheks kuuks või pikendada iga kord sama tähtaja võrra.

(2¹) Edasilükkamatul juhul, kui esineb oht riigi julgeolekule või kui on olemas piisavad andmed ettevalmistatava või toimepandava kuriteo kohta ning käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toiming on vajalik kuriteo tõkestamiseks ja ei ole võimalik taotleda käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud luba, võib toimingut teha halduskohtu loal, mis on antud taasesitamist võimaldaval viisil. Julgeolekuasutuse juht esitab loa aluseks oleva põhjendatud ja taasesitamist võimaldava taotluse halduskohtu esimehele või tema määratud halduskohtunikule esimesel võimalusel, kuid hiljemalt toimingut alustamisele järgneval päeval. Taotluses märgitakse nimetatud õiguse piiramise viis ja kestus. Halduskohtu esimees või tema määratud halduskohtunik otsustab toimingut jätkamise käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud loaga.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(2²) Edasilükkamatul juhul taasesitamist võimaldaval viisil antud luba peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) loa andja nimi;
- 2) loa andmise kuupäev ja kellaaeg;
- 3) toiming, milleks luba antakse;
- 4) selle isiku nimi, kelle suhtes toiming tehakse, kui see on teada;
- 5) loa tähtaeg.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(3) Isiku õiguse piiramise kodu, perekonna- või eraelu puutumatusetele otsustab julgeolekuasutuse juht või tema poolt volitatud ametnik korraldusega. Korraldus kehtib selles märgitud tähtaja jooksul, kuid mitte kauem kui kaks kuud.

(4) Käesoleva seaduse § 25 lõike 3 punktis 2 ja § 26 lõike 3 punktis 4 nimetatud toimingud viiakse läbi kooskõlas elektroonilise side seaduse vastavate sätetega.

[RT I 2004, 87, 593- jõust. 01.01.2005]

§ 28. Teabe varjatud kogumise meetodid ja vahendid

Julgeolekuasutuste poolt teabe varjatud kogumisel kasutatavad meetodid ja vahendid kehtestab [asjaomane minister](#) määrusega. Määrus esitatakse teadmiseks Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 29. Isiku teavitamine kasutatud vahenditest

Julgeolekuasutus teavitab isikut, kelle põhiõigusi käesoleva seaduse §-s 25 või 26 sätestatud viisil piiratakse, kasutatud abinõudest ja põhiõiguste piiramise asjaoludest viivitamatult, kui see ei ohusta piirangu eesmärki, või sellise ohu lõppemisel.

§ 30. Teabe säilitamine

Käesoleva seaduse §-des 25 või 26 sätestatud viisil kogutud teavet säilitatakse teabetoimikutes. Teabetoimik avatakse iga juhtumi kohta eraldi. Toimiku pidamise ja säilitamise korra kehtestab Siseministeeriumi või Kaitseministeeriumi [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 31. Teabe edastamine julgeolekuasutusele

(1) Julgeolekuasutus võib oma ülesannete täitmiseks vajalike andmete saamiseks pöörduda riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku poole, kui nende andmete saamine ei ole võimalik üldiselt kättesaadavast allikast või oleks seotud liigsete kulutustega või isikut, kelle isikuandmeid edastatakse, rohkem koormavate abinõudega.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

(2) Julgeolekuasutusel on oma ülesannete täitmiseks õigus saada füüsiliselt või eraõiguslikult juriidiliselt isikult vajalikku teavet. Isikuandmete andmise kohustust ei ole, kui julgeolekuasutus ei põhjenda isikuandmete saamise vajadust või isikuandmete andmine ei ole lubatud.

§ 31¹. Juurdepääs andmekogudele

Julgeolekuasutusel on tasuta juurdepääs seadusega pandud ülesannete täitmiseks avaliku teabe seaduse alusel asutatud andmekogu andmetele.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 32. Teabe edastamine julgeolekuasutuse poolt

(1) Julgeolekuasutuse ülesannete täitmisel saadud teabe peab edastama teisele riigiasutusele, kui see on vajalik riigiasutusele pandud ülesannete täitmiseks ning kui see ei kahjusta julgeolekuasutuse ülesannete täitmist.

(2) Julgeolekuasutuse ülesannete täitmisel saadud teabe peab edastama teisele riigiasutusele ja füüsilisele või juriidilisele isikule, kui see on vajalik terrorismi tõkestamiseks või kui see on seotud terrorismi toimepanemise ohuga ning kui see ei kahjusta julgeolekuasutuse ülesannete täitmist.

(3) Julgeolekuasutuse ülesannete täitmisel saadud teavet võib edastada riigi osalusega äriühingule, kui see on vajalik selle ülesannete täitmiseks ning kui see ei kahjusta julgeolekuasutuse ülesannete täitmist.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 nimetatud eesmärgil võib julgeolekuasutus, riigiasutus ja isik, kellele on teave edastatud, töödelda isikuandmeid sisaldavat teavet andmesubjekti nõusolekuta.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 33. Kommunikatsioonide kaitse korraldamine

Eriside nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Määrus esitatakse teadmiseks Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile.
[RT I, 19.03.2015, 2- jõust. 29.03.2015]

§ 34. [Kehtetu -RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

§ 35. Tulirelva kasutamine

(1) Julgeolekuasutuse ametnikul on õigus kanda tulirelva ja kasutada seda äärmise abinõuna, kui teisiti ei ole elu või tervist ohtu panemata võimalik täita temale pandud teenistusülesandeid:

- 1) kuritegeliku ründe tõkestamisel, kui ohus on teise inimese või julgeolekuasutuse ametniku enda elu;
 - 2) relvastatud isiku relvitustamisel ja kinnipidamisel;
 - 3) julgeolekuasutuse ametnikule grupiviisilise või relvastatud kallaletungi tõrjumisel.
- [RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(2) Tulirelva ei tohi kasutada:

- 1) lapse, vanuri ega ilmse raseduse tunnusega naise vastu, välja arvatud temapoolse relvastatud ründe või grupiviisilise ründe tõrjumiseks või tõkestamiseks või tema relvitustamiseks;
- 2) välisriigi diplomaatilises või konsulaaresinduses ega rahvusvahelise leppe alusel puutumatust omava esinduse hoones, ruumis ega territooriumil, samuti diplomaatilisest puutumatust omava sõiduki suhtes, välja arvatud selle esinduse juhi nõusolekul või muu rahvusvahelise kokkuleppega ettenähtud juhul;
- 3) ehitises ega ruumis, kus toodetakse või hoitakse lõhkeainet või kergesti süttivat või mürgist ainet, mis tulirelva kasutamisel võib ohustada isiku elu või tervist.

5. peatükk JÄRELEVALVE

§ 36. Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon

(1) Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjon on Riigikogu erikomisjon, kes teostab järelevalvet täidesaatva riigivõimu asutuste üle julgeolekuasutuste ja järelevalveametkondade tegevusega, sealhulgas põhiõiguste tagamisega ja julgeolekuasutuste ning järelevalveametkondade töö tõhususega, samuti nende üle teostatava järelevalvega seonduvates küsimustes.

(2) Peaminister ja asjaomane minister teavitavad komisjoni julgeolekuasutuste ja järelevalvetegevuse ja järelevalvest nende tegevuse üle, sealhulgas esitavad vähemalt kord kuue kuu jooksul ülevaate nimetatud küsimustes.

(3) Komisjonil on komisjoni tööga seotud ülesannete täitmiseks õigus välja kutsuda isikuid ja nõuda tutvumiseks dokumente.

(4) Komisjon arutab julgeolekuasutuse eelarve eelnõu üheaegselt riigieelarve eelnõu arutamise Riigikogus.

(5) Komisjon esitab vähemalt üks kord aastas Riigikogule ülevaate komisjoni tegevusest ja tulemustest.

(6) Seaduserikkumise avastamise korral on komisjon kohustatud edastama vastavad materjalid uurimisasutusele või õiguskantslerile.

(7) Komisjoni liikmed ja ametnikud on kohustatud hoidma neile töö käigus teatavaks saanud riigi- ja eraisiku saladust ning salastatud välisteavet.

[RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

§ 37. [Kehtetu -RT I 2007, 16, 77- jõust. 01.01.2008]

6. peatükk **RAKENDUSSÄTTED**

§ 38. Kaitsepolitsei tegevuse ja järelevalvetegevuse seaduslikkuse kontrollimiseks moodustatud Riigikogu erikomisjoni ümberkujundamine

Riigikogu 1999. aasta 29. aprilli otsusega moodustatud erikomisjon kaitsepolitsei tegevuse ja järelevalvetegevuse seaduslikkuse kontrollimiseks kujundatakse ümber käesoleva seaduse §-s 36 sätestatud komisjoniks.

§ 39.–§ 47. [Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 48. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2001. aasta 1. märtsil.